

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לז.

עין משפט
נר מצוה

(א) (ל' ע"ג לעשות) (ג) ויש
נוסחאות שלא היה כחוב
לפניהם אך ר' יהודה עד
לפנות לבנו שהעני הכתם
אולאי כספר שמתה הרגל
שנאל כן ש"ס של ק"ף
וזוה א"ש מוספות ד"ה
הביאן (א) [על יד.
ר"מ] (ד) ש"ס: ז"ל;
(ה) תענית כה: ר"ה כג. כ"ב
פ"ג (ו) [תוספתא פ"ב
ה"א] (ז) [שבת כ"ט: ו"ט],
(ח) [קמ"ג. ט] פרה
פ"ב מ"א, (י) ש"פ מ"א,
(כ) ר"מ, (ל) גל עטמיה
כ"ג, (מ) ו"ע"פ מוספות
זמנים כד. ד"ה האול
ורפ"ה].

לא מלא אחד מד' מינין הללו יהא יושב וצטל. מסוכה נמלא זה קל
והדין היה מלמד חומר ממחלתו כדדרשת מה לולב הקל שאינו נוהג
בלילות כבימים יש בו חומר זה שאינו נוהג אלא בד' מינין סוכה
חמורה שנוהגת בלילות כו': עלי זיס ועלי עץ שמן. לאו ד' מינין
מינה: ור"י סבר הנך לדפנות ועלי
הדם ועלי תמרים ועלי עץ עצום לנסך
ותנן מסכתין בנסרים. ול"ג של ארו
ונהי נמי דהני נסרים מאחד מד'
מינה הם מהו מעיקרא דדיקלא
מינה אלמלא לר"י סבי ועיקרא דדיקלא
כשריף לאגזו של לולב דאי לאו הכי
הו לכו כמין אחר דהא לר"י אין
סוכה אלא בהכשר לולב מק"ו:
כסכה בנסרים של ארו גרסינן הכא:
י' מיני ארוזים הם. והדם מד מינייהו
בנסכת ר"ה (דף כג.). זיקרי
ירושלים. מנכדי ירושלים העשירים:
במינו אוגדין אוסו נלמטה. נמלא
אגד העליון לנוי בעלמא ולא להכשיר
מנוה לפיכך אינו תוספת לעצור על
כל תוסף: מגדלי הושענא. אוגדי
הלוצים לשון גדילין. ולשון הש"ס לומר
לכל אומן דבדר לשון זה כגון הך
דצדק מסכתין (מ"ח דף י"ב). למגדלי
לזכרי ולמגדלי תנורי בחולו של
מועד הא למדת שפירוש לשון זה
לשון עשיה ותקון: שיידי זיה זיה
יד. מתחת לאגד שלא יקטנו צמקוס
אגדו דקסדר אין האגד מן המנוה
כרצון דלמני אין כר"ך אגד: דלא
נהוי חליצה. זין יד להושענא ואין
זו לקיחה: לא לינקוט איניש הושענא
בסודרא. כשנטולו גלחא על לא
יכרוך סודר שזין כתיפו על ידו
ויאחו בו הלוצ: אוזב קלר. שהיו
מציין מי חטאת מעיר לעיר
בשפופרת של קנים ארוכות ומנענין
אותם בהם לטרת טמאים ומטביל
האוזב וזוה ואם היה קלר כשמתניסו
צפי השפופרת אינו מגיע למים
שבראש הדני: מספקו. מאריכו כדי
ספוקו: בנז. פלך פוח"ל בלע"ו
שהנשים טוות בו: ולקח. אוזב וטבל
במים בשעת טבילה צעינן לקיחה:
אלא שמע מינה שמה לקיחה. ומיהו
כשהוא מזה כר"ך לאחו באוזב מפני
שאם אחוזו בספוקו הוא מנענע

להקל ותימה להכא אין הלכה כר' יהודה דלא מכשר אלא בד' מינין
דקסם ממני' צ"ק (דף י"ב). כרצון כדלה עליה את הגפן ואת
הדלעת דקמני או שקלך כשרה וי"ל דהא דקי"ל התם כרבי יהודה
היינו מכח דין אחר ויליף במה מנינו מנותר שיטנו צבל תומירו ומתן
ישנו צבל תומירו מה נותר כשריפה
אף חמץ כשריפה דלע"פ שאלמרו לו
חכמים אשם תלוי וחתאת הבא על
הספק ויכחו שהם צבל תומירו ואת
אמרת כקצורה ושחק ר' יהודה אלמלא
הדר זיה מההיא אע"ג דהוא שמק
אין לא שמקינן דלא שמק אלא מתוך
דברי עלמנו במה שאומר צמקוס אחר
דנותר כקצורה אצל און סברינן
כשריפה ואין כאן יוכיח:
והביאנו ע"י זית. רבי יהודה
הוא מוקף ליה לדפנות:
מאי ארויהדם כדברה ברב הונא
דאמר י' מיני ארוזים הם.
תימה ולרב יהודה אמר רב דפליג
עליו מאי איכא למימר דלמר במס'
ר"ה פ' א' אס אינן מכירין (דף כג. ושם)
ד' מיני ארוזים הם אלו הן ארו
וקמרוס ועץ שמן וצרוש ולספרים
דגרסי לעיל צ"פ (דף י"ד): צרימא
אחור כוומיה דרב סיככה בנסרים
שאין צהן ארבעה דברי הכל כשרה
ול"ג של ארו נחא דבצרימא דהכא
תניא כוומיה דשמואל ולא חשיב לה
רב עיקר: כ"י היכי דלא יאהוי
חציצה. דקסדר רבה מין צמני מוץ
אי נמי משום דמספקא ליה כדמוכח
פרק בהמה המקשה (חולין דף ע. ושם)
כרמנו אחותו והוליתמו מהו דמפרש
ר"ת היינו נקבה שגולדה עמו דפרש
לה אחותו כדאשכחן פרק כל הבשר
(שם דף ק"ד). אין לי אלא בחלצ
אמו בחלצ אחותו הגדולה מניין והא
דלמר פ"ק דצבורות (דף ט. ושם)
גזי חמורה שלא ביכרה וילדה שני
זכרים ורבנן לימא קצברי מקלת
רחם מקדש דאי כוליה רחם מקדש
נהי דל"א ללמנח חליצה מיהא איכא
אמר רב אשי מין צמניו אינו מוץ
התם הוא דפשיטא לן משום דאיכא
מקלת רחם בלא חליצה ואע"ג דהכא
נמי הוי מוץ לאגד ומקנתה בלא
חליצה וקא קפיד רבה דלמא לידה

לא מצא ארבעת מינין יהא יושב ובטל
והתורה אמרה בסוכות תשבו שבעת ימים
סוכה של כל דבר * וכן בעזרא אומר יצאו
ההר והביאו עלי זית ועלי עץ שמן ועלי
הדם ועלי תמרים ועלי עץ עבות (ויעשו)
סוכות ככתוב [א] ורבי יהודה סבר הני לדפנות
עלי הדם ועלי תמרים ועלי עץ עבות לסכך
ותנן מסכתין בנסרין ד"ר יהודה אלמא סיב
ועיקרא דדיקלא מינא דלולבא הוא ש"מ ומי
אמר ר' יהודה ארבעת מינין אין מידי אחרניא
לא * והתניא סיככה בנסרים של ארו שיש
בהן ד' טפחים ד"ה פסולה אין בהן ד' טפחים
רבי מאיר פוסל ורבי יהודה מכשיר ומודה
רבי מאיר שאם יש בין נסר לנסר כמלא נסר
שמניח פסל ביניהן וכשירה מאי ארו הדם
(כדרכה בר רב הונא * דאמר רבה בר רב
הונא אמרי בי רב עשרה מיני ארוזים הן שנא'
אתן במדבר ארו שיטה והדם וגו': ר' מאיר
אומר אפילו במשיחה כו': תניא * א"ר מאיר
מעשה ביקורי ירושלים שהיו אוגדין את
לולביהן בגימוניות של זהב אמרו לו * משם
ראיה במינו היו אוגדין אותו מלמטה אמר
להו רבה להנהו מגדלי הושענא דבי ריש
גלותא כי גדליתו הושענא דבי ריש גלותא
שיירי ביה בית יד כי היכי דלא תיהוי חציצה
רבא אמר * כל לנאותו אינו חוצין ואמר רבה
לא לינקוט איניש הושענא בסודרא דבעינא
לקיחה תמה וליכא * ורבא אמר * בלקיחה על
ידי דבר אחר שמה לקיחה אמר רבא מנא
אמינא לה דלקיחה על ידי דבר אחר שמה
לקיחה דתנן * יאזוב קצר מספקו בחוט ובכוש
וטובל ומעלה ואוחז באזוב וזוה אמאי * ולקח
וטבל אמר רחמנא אלא לאו ש"מ לקיחה על
ידי דבר אחר שמה לקיחה ממיא דלמא
שאני התם כיון דחבריה כגופיה דמי אלא
מהכא * נפל משפופרת לשוקת פסול
הא

ע"ה א ב מ"י פ"ו מהל'
לולב הלכה יא טור
ש"ע א"ח ס"י מרנא ספק
ז:
ע"ה ג מ"י פ"ה מלכות
פרה הלכה ד סמג
ע"ה ר"ל:
ע"ה ד מ"י פ"ט שם הלכה
ז סמג שם:

לעני רש"י
פחז"ל (פוש"ל). פ"ך
(לש"ה).

רבינו הגנאל

דייק מרתן מסכתין
בנסרין דברי ר' יהודה,
ותניא ר' יהודה אומר
סוכה אינה נוהגת אלא בד'
מינין שבלולב, ש"מ נסרין
של דקל מין לולב הן.
ואסיקא נמי ארו מין הדם
הוא. ר' מאיר אומר אפי'
במישחה אוגדין. תניא
אמר ר' מאיר מעשה ביהודי
ירושלים שהיו אוגדין
אותו בגימוניות של זהב,
אמר לו, במינו היו אוגדין
אותו מלמטה. אמר רבה
למגדלי הושענא דבי ריש
גלותא, שיירי בלולב בית
יד, כלומר קצה הלולב
הגנאל עם הדם הניתוחו
בלא אגד, כי היכי דלא
ליהוי חציצה. רבא אמר
כל לנאותו אינו חוצין,
מין כמינו הוא. אמר
(רבא) [רבנן] לא לינקוט
איניש לוליבא בסודרא,
דבעינא ולקחתו וליכא.
רבא אמר לקיחה ע"י
דבר אחרן שמה לקיחה,
מהו דתנן בפרה פ"ב
האזוב הקצר מספקו בחוט
או בכוש, טובל ומעלה,
אוחז באזוב וזוה. ר'
יהודה ור' שמעון אומרים
כשם שהזויה באזוב כך
טבילה באזוב. פי אליבא
דתנא קמא דפליג עלייהו
אמאי קא שרי, ולקח אוזב
וטבל במים כתוב (כו'),
וזה לא לקח אלא בחוט
ובכוש, [פ"י] שטוות בו
הנשים קראו כוש, אלא
ש"מ לקיחה על ידי דבר
אחר שמה לקיחה. ודחינן
דלמא שאני חוט וכוש
כדיון דחבריה לאזוב, כי
אזוב דמי, ולא דמי לסודר
דלא חבריה ללולב. אלא
מהו דתנן בפרה פ"ו
נפל הקודר משפופרת על
השוקת פסול.

תורה אור השלם

1. ואשר ישמעו
ויעבירו קול בכל עריהם
וירושלם לאמר צאו
ההר והביאו עלי זית
ועלי עץ שמן ועלי הדם
ועלי תמרים ועלי עץ
עבות לעשת קבת
בפתוב: נחמיה ח טו
2. אתן במדבר ארו
ששה וחדס ועץ שמן
אישים קצריה ברזש
תדקרו ותאשורו יתדו:
ישעיהו מא יט
3. ולקח אוזב וטבל
במים איש טהור וזכה
על האדל ועל כל
הכלים ועל הנפשות
אשר היו שם ועל הנגע
בעצב או בקולל או במת
או בקבך: במדבר יט יח

הגהות הב"ח

(א) גמ' מאי ארו הדם
(מכרה ור' שיטה ורס)
תל"מ וי"ב כס"א א"י:
(ב) תוס' ד"ה כי היכי ור'
דכתיב ואת כל כלי
השרת אשר ישמרו כס':

גליון הש"ס

גמ' וכן בעזרא. עין מ"ש
לעיל בגליון דף י' ע"ה
בש"י ד"ה אלו הנה:
שם ורבא אמר לקיחה
ע"י ר"א. עין יומא דף מו
ע"ב כרש"י ד"ה רב פפא:

הגהות הגר"א

[א] (ור"י סבר כו' עד
לספק) תל"מ:

מוסף רש"י

ומודה ר' מאיר. זין
שהן צהן ארבעה זין און
צהן ארבעה [ע"ל י"ד].
שמוניה פסל. פסולת גורן
ויקב הוא ספק כשר, והכי
נמי מצי למינין ומודה ר'
יהודה שהן דלית בהו
ארבעה דפסולין, ש"ס
זין נסר לנסר כו', והאי
דנקט ר' מאיר כדומא ה"א,
מודה בהא (שם). משם
ראיה. בתימה [ע"ל כח].

שאני דלורחיייהו של תאומים שכי וזה לאשכחן צדוק שתי מדות
(מנחות דף ט"ז). דמרה כל בעלי חוצרין לסמיכה * [ובתנאפיה אחד מנין
ע"י כולסן] ולא בעי למילף תנופה בק"ו מסמיכה דלא אפשר דהיכי
ניעבד לינפו כוליה צהדי הדדי קא הויא חליצה אפילו לרבא דלמר
הכא מין צמניו אינו מוץ * מ"מ פירכא היא ועוד מידי דלאו אורחיה
סברא הוא דמוץ כדתנן פ"ב דזבחים (דף ט"ו): על גזי רגל חצרו
פסול וצ"פ הוילאו לו [וימא גמ. ושם] מיבעיא ליה לרמי בר תמא הניח
מורק [מוך מורק] וקבל בו את הדם מהו מין צמניו מוץ או אינו
חוץ ומסיק דאינו מוץ דכתיב * אשר ישרתו כס צקודש שנים
חוצר דמי, ולא דמי לסודר
דלא חבריה ללולב. אלא
מהו דתנן בפרה פ"ו
נפל הקודר משפופרת על
השוקת פסול.

אמאי